

DE NORD A SUD

Premi Bladé a Riba-roja

Avui es concedeix, a la casa de la vila de Riba-roja d'Ebre, el XVI Premi d'assaig Artur Bladé i Desumvila, que convoca cada dos anys el CERE (Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre), la benemèrita associació cultural que aquest any en fa trenta que va ser creada per un grup d'estudiosos i activistes dels pobles de la comarca. Hi haurà el tradicional sopar literari i, prèviament, la inauguració de l'exposició *L'art més jove*, de l'artista local Albert Bonet.

També fa trenta anys (el setembre del 1983, a la fonda Barcelona de Móra la Nova) de la concessió del primer d'aquests premis, que pren el nom del gran escriptor i cronista de Benissanet, Artur Bladé (1907-1995), i que, en aquella solemne ocasió inaugural, va reunir, a més a més dels impulsors del CERE (entre els quals, i en primer

terme, l'historiador d'Ascó, Carmel Biarnés), personalitats de la cultura catalana com Albert Manent, Josep M. Llompart, Josep Termes, Àlex Broch i Josep-Lluís Carod Rovira.

La realitat d'aquests trenta anys del CERE –que va costar tant d'engegar en una comarca com la Ribera d'Ebre– i els quinze (ara ja setze) de premis donen per a moltes consideracions, que són les que els organitzadors m'han convidat a explicar en un dels parlaments que seran oferts en el curs del sopar literari.

De manera que, com altres vegades (cada dos anys en un poble diferent de la comarca), acudiré aquest divendres a Riba-roja per fer aquesta síntesi dels llibres premiats en aquestes quinze convocatòries i, de passada, no em serà difícil de recordar la primera vegada que hi vaig anar, el juliol del

1969, acompanyat per mossèn Joan Masip, rector aleshores de la Torre de l'Espanyol, que em portà a visitar la central hidroelèctrica que feia poc que s'havia inaugurat.

Entre la quinzena de llibres premiats –tots remarcables pel que comporta investigar sobre realitats no prou explorades–, destaco, dels que conec, els relatius a la casa pagesa asconenca de l'antropòleg Jordi Ferrús; a l'orde del temple a la Ribera, de Carmel Biarnés; al català que es parla a la comarca, de Carles Vega, Xavier Sáez, Josep M. Mir i Albert Pons; a l'orde dels hospitalers a la Ribera, de Pasqual Ortega; a la terrissa miravetana, de Josep M. Sáez; a l'associacionisme sociopolític a Móra d'Ebre (1875-1936), de Josep Solé Arnal i Josep Sánchez Cervelló; a la corrupció i franquisme a la Ribera d'Ebre (sobre el cas del Patro-

nat Treig de Móra, de 1942 a 1972), de Xavier García Puerto; als ibers a l'Ebre, de Jaume Noguera i, en fi, a la biografia del poeta i polític anarquista de Miravet, Roc Llop i Convalia, de Josep M. Sáez i Pujol i Emigdi Subirats.

També van ser premiades obres destinades a estudiar la Catalunya nuclear, a evocar el pelegrí viatger que durant anys vaig ser i a recordar la vida i obra de Carmel Biarnés, temes i persones que han conformat bona part del que he anat escrivint per aquests móns de Déu.

En fi, les temàtiques que han abordat els estudiosos, historiadors, mestres o gent de la pagesia, doblats d'activistes culturals, i sovint capdavaners polítics locals i comarcals, han estat ben diverses: de l'arqueologia ibèrica a l'art ceràmic; de l'arquitectura pagesa

Xavier Garcia
Escriptor

a la indústria nuclear; de la vitalitat de moviments polítics i periodístics a les biografies de personalitats destacades, i de les històries medievals (temples i hospitalers) a les corrupcions del franquisme.

No està gens malament. Després d'anys de desertificació cultural (fruit del drama de la guerra i de la desolació, exilis i repressió dels llargs anys posteriors), la comarca de la Ribera, a principis dels anys vuitanta, amb el suport d'una nova generació que ja va poder estudiar, va saber emprendre de nou el camí que la fatal història li havia momentàniament impedit. Lenhorabona.